

Щеплення для дітей дошкільного віку

**у три роки та
чотири місяці**

i mmunisation

the safest way to protect your child

3 2026 року

Вступ

Цей буклет містить інформацію про щеплення, які роблять дітям перед школою. Це включає вакцину 4-в-1 для додаткового захисту від дифтерії, правця, кашлюку та поліомієліту.

З 2026 року вакцина проти вітряної віспи вводиться до програми вакцинації дітей як комбінована вакцина з MMR. Для молодших дітей вона буде запропонована у віці 12 та 18 місяців. Старшим дітям, які, можливо, раніше отримали вакцину MMR, буде запропоновано вакцину MMRV під час огляду у 3 роки та 4 місяці.

Якщо ваша дитина народилася між 1 вересня 2022 року та 31 грудня 2024 року, їй буде запропоновано вакцину MMRV під час огляду у 3 роки та 4 місяці. Якщо ви хочете обговорити цю інформацію, зверніться до свого лікаря, патронажної сестри або медсестри.

Ви також можете відвідати ці ресурси:

[pha.site/vaccinations](https://www.pha.gov.uk/vaccinations) або
**[www.nidirect.gov.uk/
childhood-immunisation](https://www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation)**

Вакцина проти дифтерії, правця, кашлюку та поліомієліту (4-в-1)

Ця вакцина захищає від 4 різних захворювань: дифтерії, правця, кашлюку (коклюшу) та поліомієліту.

Ваша дитина повинна отримати цю дозу у віці трьох років і чотирьох місяців (до початку навчання).

Їй буде введено ще одну дозу проти дифтерії, правця та поліомієліту у віці від 14 до 18 років.

Як ми знаємо, що ця вакцина безпечна та ефективна?

Вакцина повинна пройти багато тестів, щоб перевірити її безпеку та ефективність, перш ніж її ввести комусь. Ці перевірки тривають навіть після введення вакцини. Використовуються лише вакцини, які пройшли всі випробування на безпечність. Усі ліки можуть викликати побічні ефекти, але вакцини є одними з найбезпечніших. Дослідження з усього світу показують, що вакцинація – це найбезпечніший спосіб захистити здоров'я вашої дитини. Див. сторінку 6 для отримання додаткової інформації про побічні ефекти.

Яким захворюванням запобігає ця вакцина?

Дифтерія

Дифтерія – це серйозне захворювання, яке може швидко спричинити проблеми з диханням. Вона може пошкодити серце та нервову систему, а у важких випадках – призвести до смерті. До введення вакцини проти дифтерії в Північній Ірландії щорічно реєструвалося до 1500 випадків дифтерії.

Правець

Правець – це болісне захворювання, яке вражає м'язи та може спричинити проблеми з диханням. Він вражає нервову систему та може призвести до смерті. Правець виникає, коли мікроби, що містяться в ґрунті та гної, потрапляють в організм через відкриті порізи або опіки. Він не може передаватися від людини до людини, але завжди присутній у ґрунті, навіть у цій країні.

Кашлюк (коклюш)

Коклюш – це захворювання, яке може викликати тривалі напади кашлю та задухи, що може ускладнити дихання. Він може тривати до 10 тижнів. Він може бути дуже серйозним для маленьких дітей і навіть може призвести до смерті немовлят віком до одного року. У 2024 році в Північній Ірландії було зареєстровано понад 3000 підтверджених

випадків кашлюку. Цей нещодавній спалах випадків підкреслює, наскільки важливо переконатися, що ваша дитина отримує всі заплановані вакцини.

Поліомієліт

Поліомієліт – це вірусне захворювання, яке вражає нервову систему та може назавжди паралізувати м'язи. Якщо він вражає м'язи грудної клітки або мозок, поліомієліт може призвести до смерті. До введення вакцини проти поліомієліту в Північній Ірландії щороку траплялося до 1500 випадків поліомієліту, що спричиняє параліч.

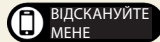
Побічні ефекти вакцини

У більшості дітей не буде жодних побічних ефектів, але всі діти різні. У вашої дитини можуть виникнути деякі з таких побічних ефектів, проте зазвичай вони є легкими:

- підвищена подразливість до 48 годин після ін'єкції;
- легка лихоманка (див. сторінки 16-17);
- невелике ущільнення в місці ін'єкції. Це може тривати кілька тижнів і поступово зникне.

Якщо ви вважаєте, що у вашої дитини з'явилася будь-яка інша реакція на вакцину проти дифтерії, правця, кашлюку та поліомієліту, яка вас турбує, поговоріть зі своїм лікарем, медсестрою або патронажною сестрою.

Батьки та опікуни можуть повідомляти про підозрювані побічні ефекти вакцин і ліків через схему «Жовта картка».

Це можна зробити, відвідавши вебсайт mhra.yellowcard.gov.uk або зателефонувавши на гарячу лінію «Жовта картка» за номером **0800 731 6789**. Ви також можете скористатися QR-кодом або завантажити застосунок «Жовта картка».

Дуже рідко вакцина може викликати алергічну реакцію, як-от висип або свербіж, що вражає частину або все тіло. Ще рідше у дітей може виникнути серйозна реакція на вакцинацію, що спричиняє утруднене дихання та, можливо, колапс. Це називається анафілаксією.

Нещодавнє дослідження показало, що на кожен мільйон проведених щеплень реєструється менше 1 випадку анафілаксії. Хоча тяжкі алергічні (анафілактичні) реакції викликають занепокоєння, люди, які проводять щеплення, навчені реагувати на анафілактичні реакції, а лікування призведе до швидкого та повного одужання.

Дуже рідко в дітей можуть бути судоми через день або два після цієї вакцинації. Зазвичай це пов'язано з дуже високою температурою (див. сторінку 17). Якщо у вашої дитини стався напад судом, вам слід терміново звернутися за медичною допомогою. Якщо ваша медична практика закрыта або ви не можете зв'язатися з лікарем, негайно зверніться до найближчого відділення невідкладної допомоги лікарні. Діти зазвичай швидко та повністю одужують від судом.

У маленьких дітей напади можуть траплятися будь-коли, тому судоми після вакцинації не обов'язково пов'язані з вакциною. Ваш лікар вирішить, чи може ваша дитина отримати наступні дози вакцини.

Вакцина MMRV

Вакцина MMRV захищає вашу дитину від кору (M), епідемічного паротиту (M), краснухи (R; німецького кору) та вітряної віспи (V; вітрянки).

Вакцини, що містять MMR, були введені тут у 1988 році. Відтоді кількість дітей, які хворіють на ці захворювання, знизилася до історично низького рівня.

Чому моїй дитині зараз потрібна нова вакцина MMRV?

Для молодших дітей вона буде запропонована у віці 12 та 18 місяців. Старшим дітям, які, можливо, раніше отримали вакцину MMR, буде запропоновано вакцину MMRV під час огляду у 3 роки та 4 місяці.

Якщо ваша дитина **народилася між 1 липня 2024 року та 31 грудня 2024 року** й отримала дозу вакцини MMRV одразу після досягнення нею одного року, їй буде запропоновано дозу вакцини MMRV під час кожного з оглядів у 18 місяців та у 3 роки та 4 місяці.

Це забезпечує кращий захист від вітряної віспи (вітрянки). Отримання 3 вакцин, що містять MMR, не викликає жодних занепокоєнь щодо безпеки.

Очікується, що з додаванням нового компонента проти вітряної віспи кількість випадків вітрянки, що спостерігаються в дитинстві, значно зменшиться. Програма зменшить випадки тяжкої вітрянки, пов'язані з нею ускладнення та госпіталізації.

Що таке кір?

Кір викликає дуже заразний вірус. Майже кожен, хто захворіє, матиме високу температуру, висип і загалом почуватиметься погано. Ускладнення кору включають інфекції грудної клітки, напади судом, енцефаліт (запалення та набряк мозку) та пошкодження мозку. У дуже серйозних випадках кір може призвести до смерті.

Що таке епідемічний паротит?

Епідемічний паротит викликається вірусом і може призвести до лихоманки, головного болю та болючих, набряклих залоз на обличчі, шиї та щелепі. Це може призвести до постійної глухоти, вірусного менінгіту та енцефаліту (запалення та набряку мозку).

Що таке краснуха?

Краснуха (німецький кір) – це захворювання, спричинене вірусом. У дітей воно зазвичай протікає в легкій формі та може залишатися непоміченим. Однак краснуха під час вагітності є дуже серйозною для ненароджених дітей. Вона може серйозно пошкодити їхній зір, слух, серце та мозок. Цей стан називається синдромом вродженої краснухи (CRS).

Що таке вітряна віспа (вітрянка)?

Вітрянка (вітряна віспа) – це дуже інфекційне захворювання, спричинене вірусом. Вітряна віспа дуже поширена й вражає більшість дітей у дитинстві, хоча вперше нею можна заразитися в будь-якому віці. Вона передається через прямий контакт між людьми або опосередковано

через повітряно-крапельний шлях. Більшість випадків вітряної віспи у дітей протікають відносно легко, хвороба проходить без потреби в залученні лікаря, хоча більшість дітей хворіють протягом кількох днів і пропускають п'ять або більше днів школи чи дитячий садок. Батькам може знадобитися взяти лікарняну відпустку на роботі, щоб доглядати за ними. Однак у деяких дітей розвиваються ускладнення від вітряної віспи, включаючи бактеріальну інфекцію шкірних уражень (плям) та, в рідкісних випадках, енцефаліт (набряк мозку), пневмоніт (інфекція легень) та інсульт. Ці ускладнення можуть призвести до госпіталізації та дуже рідко можуть призвести до смерті.

Кір, епідемічний паротит, краснуха та вітряна віспа можуть мати серйозні ускладнення.

Чому моїй дитині потрібно більше однієї дози вакцини, що містить MMR?

Незважаючи на те, що кір та епідемічний паротит є рідкістю у Сполученому Королівстві, не захищені діти все ще ризикують заразитися. Подальші дози вакцини забезпечать найкращий рівень захисту для найбільшої кількості людей.

Після першої дози від 5% до 10% дітей не захищені від кожного з цих захворювань. Це пояснюється тим, що їхня імунна система не відреагувала на першу дозу. Після двох доз MMR менше 1% дітей залишаються незахищеними від кору.

Завдяки вакцинації кількість випадків кору, епідемічного паротиту та краснухи зменшилася. Однак ці захворювання не зникли, і в останні роки по всьому світу, зокрема у Сполученому Королівстві, Ірландії та Європі, спостерігалися спалахи кору. Дві дози комбінованої вакцини MMR регулярно вводяться по всій Європі, а також у США, Канаді, Австралії та Новій Зеландії. Вакцинація вашої дитини двома дозами комбінованої вакцини MMR забезпечить їй найкращий захист.

Чи має MMRV якісь побічні ефекти?

MMRV містить 4 окремі вакцини в одній ін'єкції. Вакцини діють у різний час. Приблизно через 5-11 днів після щеплення в деяких дітей підвищується температура, з'являється висип, схожий на кір, і вони відмовляються від їжі, оскільки починає діяти частина вакцини проти кору.

У рідкісних випадках протягом 6 тижнів після вакцинації може з'явитися висип із маленьких, схожих на синці плям, зазвичай спричинений частиною вакцини проти кору або краснухи. Якщо з'явиться цей симптом, відведіть дитину до лікаря.

У рідкісних випадках, приблизно через 3 тижні після ін'єкції, у дитини можуть виникнути симптоми, схожі на епідемічний паротит (лихоманка та набряк лімфатичних вузлів), оскільки починає діяти частина вакцини MMRV проти епідемічного паротиту.

Після вакцинації поблизу місця ін'єкції може з'явитися легкий висип, схожий на вітрянку, але він може проявитися

й в інших місцях. Цей висип не потребує лікування та проходить самостійно.

Якщо у вашої дитини з'явиться висип, як запобіжний захід уникайте близького контакту з людьми, які більш вразливі до інфекції вітрянки, як-от люди з ослабленою імунною системою, вагітні жінки, які ніколи не хворіли на вітрянку, та новонароджені, чиї матері не хворіли на вітрянку. Однак імовірність передачі вітрянки від цього висипу після отримання вакцини MMRV надзвичайно низька.

Приблизно в 1 з 1000 дітей трапляється напад судом, спричинений високою температурою (див. сторінку 17 про те, як лікувати лихоманку). Немає доказів того, що він може спричинити довгострокові проблеми. Дитина, хвора на кір, у п'ять разів частіше має напади внаслідок хвороби (5 з 1000).

Вакцини також можуть викликати алергічні реакції. Вони трапляються дуже рідко, менше ніж в 1 особи на мільйон щеплень. Хоча тяжкі алергічні (анафілактичні) реакції викликають занепокоєння, люди, які проводять щеплення, навчені реагувати на анафілактичні реакції, а лікування призведе до швидкого та повного одужання.

У рідкісних випадках у дітей може розвинутися енцефаліт (набряк мозку) після вакцини MMRV. Однак, якщо невакцинована дитина захворіє на кір, імовірність розвитку енцефаліту набагато вища.

Порівняння побічних ефектів MMRV та побічних ефектів кору, епідемічного паротиту, краснухи або вітряної віспи показує, що вакцина набагато безпечніша за ці захворювання.

Факти про вакцину MMRV

- MMRV захищає дітей від кору, епідемічного паротиту, краснухи та вітряної віспи.
- За понад 40 років було введено понад 500 мільйонів доз MMR приблизно у 100 країнах. Вона має відмінний показник безпеки.
- Немає жодних доказів зв'язку між MMR та аутизмом.
- Введення вакцин окремо може бути шкідливим. Це наражає дітей на ризик захворіти на кір, епідемічний паротит, краснуху або вітряну віспу.
- Там, де доступні комбіновані вакцини MMRV, жодна країна не рекомендує вводити всі вакцини окремо.
- Хоча одна вакцина MMRV містить свинячий желатин, доступна альтернатива. Зверніться до свого лікаря, медсестри або патронажної сестри для отримання інформації.
- За рік до запровадження MMR у Сполученому Королівстві 86 000 дітей захворіли на кір, а 16 із них померли. Через низький рівень охоплення вакцинацією нещодавно у Сполученому Королівстві, Ірландії та Європі відбулися спалахи, і деякі діти померли.

Чи достатньо довго спостерігали за дітьми після MMR, щоб знати, що це безпечно?

MMR вводять вже понад 40 років, і було використано понад 500 мільйонів доз. Її безпека ретельно контролюється в

багатьох країнах, і було показано, що це високоефективна вакцина з видатними показниками безпеки.

MMRV – це найбезпечніший спосіб захистити вашу дитину від кору, епідемічного паротиту, краснухи та вітряної віспи.

Хіба не було б краще, якби діти отримували вакцини MMRV окремо?

Ні, введення вакцин окремо означало б вісім ін'єкцій замість двох і залишило б дітей вразливими до деяких хвороб на триваліший час. Ці захворювання можуть бути серйозними й навіть смертельними.

Поширені запитання

Чи безпечно отримувати кілька різних вакцин під час одного візиту (комбінована вакцина)?

Так, безпечно отримувати кілька різних вакцин під час одного візиту. Комбіновані вакцини такі ж безпечні й ефективні, як і окремі вакцини. Отримання кількох вакцин або комбінованих вакцин під час одного візиту важливе для якомога раннього захисту дітей від різних захворювань. Це також полегшує своєчасне введення рекомендованих доз.

Отримання кількох доз не перевантажує імунну систему. Теоретично, дитина може ефективно реагувати приблизно на 10 000 вакцин одночасно. Наша імунна система може легко впоратися з кількістю вакцин, що вводяться в рамках звичайного календаря імунізації.

Чи є якісь причини, чому мою дитину не слід вакцинувати вакциною проти дифтерії, правця, кашлюку та поліомієліту (4-в-1) або MMRV?

Існує дуже мало причин, чому вашу дитину не слід вакцинувати. Ви повинні повідомити свого лікаря, медсестру або патронажну сестру, якщо ваша дитина:

- має дуже високу температуру або лихоманку;
- мала погану реакцію на будь-яке щеплення;
- має сильну алергію на будь-що;
- має порушення згортання крові;
- мала конвульсії або судоми;
- проходила або зараз проходить лікування раку;
- має будь-яке захворювання, що впливає на імунну систему (наприклад, лейкемія, ВІЛ або СНІД);
- приймає будь-які ліки, що впливають на імунну систему (наприклад, високі дози стероїдів або лікування, що проводиться після трансплантації органів або для лікування раку);
- має будь-яке інше серйозне захворювання.

Це не завжди означає, що вашу дитину не можна вакцинувати, але допоможе лікарю або медсестрі вирішити, які щеплення найкраще підійдуть вашій дитині та чи потрібно їм давати вам якісь інші поради. Сімейний анамнез захворювань ніколи не є причиною для того, щоб дитина не була вакцинована.

Що станеться, якщо у моєї дитини підвищиться температура після вакцинації?

Побічні ефекти від вакцин трапляються рідко, зазвичай вони легкі та швидко зникають. Деякі діти після вакцинації можуть мати підвищену температуру або лихоманку (понад 37,5°C). Якщо обличчя вашої дитини гаряче на дотик, а вона виглядає червоною або почервонілою, у неї, ймовірно, лихоманка. Ви можете перевірити її температуру термометром.

Лихоманка досить поширена в немовлят і дітей. Зазвичай вони отримують її з інфекціями. Іноді лихоманка може викликати в дитини судоми. Їх може спричинити будь-яка лихоманка, незалежно від того, чи викликана вона інфекцією, чи вакциною. Тому важливо знати, що робити, якщо у вашої дитини лихоманка. Пам'ятайте, що лихоманка частіше викликається хворобами, ніж вакцинами.

Як лікувати лихоманку

1. Тримайте дитину в прохолоді, переконавшись:
  - що на ній не забагато шарів одягу чи ковдр;
  - що в кімнаті, в якій вона знаходиться, не надто спекотно (вона також не повинна бути холодною, лише приємно прохолодною).
2. Давайте їй багато прохолодних напоїв.
3. Давайте їй рідкий парацетамол (попросіть без цукру). Уважно прочитайте інструкцію на пляшці та дайте дитині правильну дозу відповідно до її віку. Вам може знадобитися дати другу дозу через чотири-шість годин.

Пам'ятайте: ніколи не давайте ліки, що містять аспірин, дітям віком до 16 років.

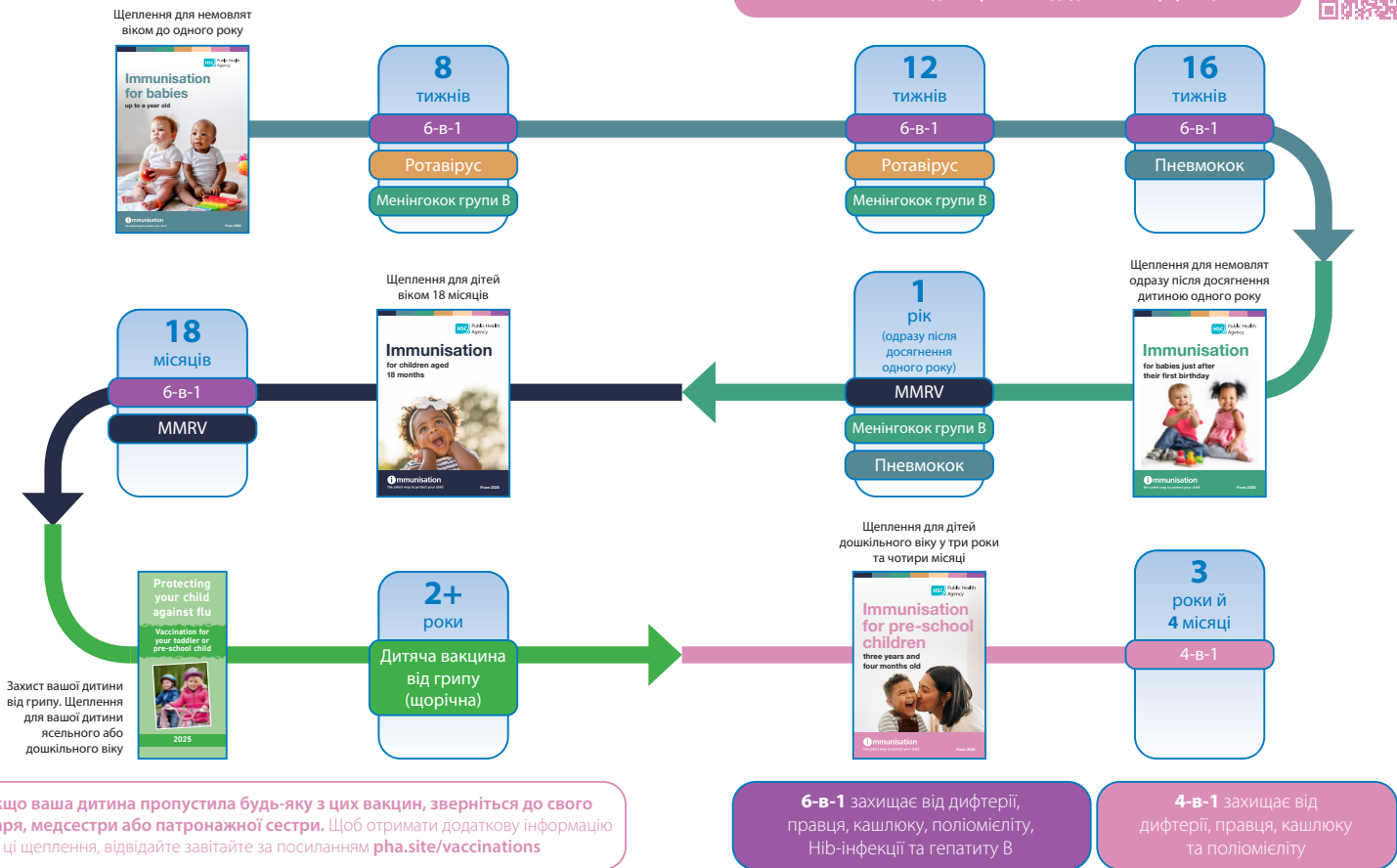
Негайно зверніться до лікаря, якщо у вашої дитини:

- дуже висока температура (39°C або вище);
- судоми.

Якщо у вашої дитини судоми, покладіть її на бік у безпечному місці, оскільки її тіло може сіпатися або смикатися.

Плановий графік вакцинації дітей

i Цей графік дещо відрізнятиметься для дітей, народжених до 31 грудня 2024 року. Відскануйте QR-код або відвідайте сторінку nidirect.gov.uk/childhood-immunisation для отримання додаткової інформації.

i Якщо ваша дитина пропустила будь-яку з цих вакцин, зверніться до свого лікаря, медсестри або патронажної сестри. Щоб отримати додаткову інформацію про ці щеплення, відвідайте завітайте за посиланням pha.site/vaccinations

Якщо ви хочете отримати додаткову інформацію про вакцинацію, відвідайте

pha.site/vaccinations

або

[www.nidirect.gov.uk/
childhood-immunisation](https://www.nidirect.gov.uk/childhood-immunisation)

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

Ця публікація адаптована з інформації, спочатку розробленої Агентством з охорони здоров'я Сполученого Королівства та використовується відповідно до Ліцензії відкритого уряду версії 3.0